

Stratejik Planlama Farkındalığı İçin Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: Güvenirliği ve Geçerliliği

Hilal Yakut¹ & Haluk Korkmaz²

Özet: Bu çalışmanın amacı, stratejik planlama zorunluluğu olan belediyelerde çalışanların stratejik planlama algısının, bilgi düzeyinin ve farkındalıklarının değerlendirilebileceği bir ölçek geliştirmektir. Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik analizlerinin yanısıra, bilgi düzeyi ve farkındalık arasındaki neden-sonuç ilişkileri bir modelle irdelenmiştir. Örneklem, nüfusu 50.000'in üzerindeki Ankara Büyükşehir, Altındağ, Yenimahalle, Çankaya, Mamak, Keçiören, Polatlı, Gölbaşı ve Etimesgut belediyelerindeki çalışanlardan oluşmaktadır (N=266). Stratejik Planlama Farkındalığı Ölçeği'nin güvenilirliği, Cronbach Alfa, 0.89 olarak bulunmuştur. Bu çalışmanın iki temel katkısı beklenmektedir. Birincisi, stratejik planlamadan sorumlu kamu yöneticilerine, etkin stratejik planlama için farkındalığın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Diğer katkının ise bu farkındalığın nasıl ölçülebileceği konusunda akademik bir yaklaşım olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Stratejik planlama, algı, farkındalık, güvenilirlik ve geçerlik.

A Study on Developing Strategic Planning Awareness Scale: Reliability and Validity

Abstract: The objective of this study is to develop a "strategic planning perception inventory" to measure the level of awareness, perception, and knowledge of the employees of municipalities which are supposed to prepare their strategic plans. In addition to the the validity and reliability analyses of the inventory the cause-effect relationships among the perception, level of knowledge, and awareness dimesions are also examined through a relationship model. The sample was drawn from the managers and workers (N=266) of the municipalities which have over 50.000 population, namely Ankara Metropolitan, Altındağ, Yenimahalle, Çankaya, Mamak, Keçiören, Polatlı, Gölbaşı, and Etimesgut that they must prepare their strategic plans. The reliability of the scale, Cronbach Alpha, was found as .89. The main contribution of this paper may be assumed in two dimensions. The first is to explain the importance of the perception in strategic planning process to the managers of the municipalities. The other contribution is expected to be an academic one which intends to put a vision on how to measure such a perception.

Keywords: Strategic planning, perception, awareness, reliability and validity.

¹ Yard.Doç.Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Doğu Yerleşkesi, 32260, Isparta. Email: hilalyakut@yahoo.com

² Doç.Dr., Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yaşar Baydoğan Kampüsü, 33800, Mersin. Email: hkyurek@cag.edu.tr

1. Giriş

Özel sektörde uzun yıllardır kullanılagelen stratejik planlama anlayışı son yıllarda devlet teşvikiyle kamu sektöründe de uygulanmaya başlanmıştır. Herhangi bir sektörde stratejik planlama çalışmalarının etkin ve verimli bir biçimde gerçekleşebilmesi yapısal, süreçsel, yönetsel ve teknolojik pek çok etkenle ilişkilidir (Chandler, 1962; Mintzberg, 1990; Powell, 2001). Stratejik planlamadan beklenen amaçlara ulaşılması, çalışanlar tarafından sürecin doğru bir şekilde anlaşılmasına ve uygulanmasına bağlıdır. Kamu sektöründe stratejik planlama çalışmalarının etkin ve verimli bir biçimde sürdürülebilmesi için bu konuda bir farkındalık geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Özellikle bu çalışmaların içinde yer alan, her kademedeki personelin konu hakkındaki algı ve bilgi düzeylerinin gelişmesi, dolayısı ile bir stratejik planlama farkındalığının oluşması sürecin amacına ulaşabilmesini sağlayacaktır. Bu makalede, kamu kurumlarında özellikle de şeffaflık, hesap verilebilirlik, kaynakların etkin ve verimli kullanımı gibi stratejik planlamanın temel kullanım nedenlerine (Bryson, 1995, 4-7) en çok ihtiyaç duyulan belediyelerde, stratejik planlama farkındalığını değerlendirebilmek amacıyla bir ölçek geliştirmeye çalışılmıştır. Bu çalışma ve geliştirilen ölçek aracılığı ile hem stratejik planlamadan sorumlu olan kamu yöneticilerine, etkin bir stratejik planlama için bu konudaki farkındalığın ne kadar önemli olduğunu göstermek hem de böyle bir farkındalığın nasıl ölçülebileceği konusunda akademik bir vizyon kazandırabilmek amaçlanmaktadır.

2. Kamuda Stratejik Planlama

Örgütlerin yönetimi, plan ve programlardan oluşan uzun soluklu bir süreçtir. Stratejik planlama ise, örgütü bugünün şartları ve kaynaklarıyla, olası geleceğe hazırlayacak kapsamlı ve etkili bir yönetim aracıdır. Stratejik planlama sürekli yenilenme ihtiyacı olan, yaşayan bir süreçtir. Ticari örgütlerce uzun yıllardır kullanılan, rekabet avantajı ve dolayısı ile başarının temel nedeni olarak görülen stratejik planlama (Ansoff, 1965; Andrews, 1971; Porter, 1981, 1991; Mintzberg, 1978, 1990; Hamel ve Prahalad, 1993) son yıllarda kâr amaçlı bir işleyişi olmayan ve rekabetin bir başarı ya da başarısızlık unsuru olmadığı kamu kurumlarınca da uygulanmaya başlanmıştır. Değişen ve belirsizleşen çevre, kamu kurumlarına da kaynakların daha etkin ve verimli kullanılabilmesi için şeffaf, hesap verilebilir ve topluma karşı olan sorumluluklarını en kapsamlı şekilde yerine getirebileceği planlı bir yönetim anlayışını zaruri hale getirmiştir. Stratejik planlama anlayışı ile kamu kurumlarının; değişen çevreye ve yeni durumlara hızla ve etkili yanıt verebilmesi, kendi gelecek koşulları ışığında bugünün kararlarını alabilmesi, büyük örgütsel problemleri çözebilmesi, takım çalışması ruhunu ve uzmanlık geliştirebilmesi, kurumunun gelecek

yönelimlerini belirleyebilmesi (Bryson, 1988: 78), örgütü etkileyebilecek durumların önüne geçebilmesi ve yönetim devri ile ortaya çıkacak problem ve belirsizlikleri engelleyebilmesi mümkün olabilecektir (Grewe vd., 1989).

Ülkemizde 2003 yılında imzalanan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu yürürlüğe konularak stratejik planlama uygulamasının yasal zemini oluşturulmuştur. Bu kanunla birlikte kamu kurumlarının devlet eliyle stratejik planlama anlayışını, yönetim biçimi haline getirmeleri amaçlanmaktadır. 2010 yılı itibariyle, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nca belirlenen takvim ve kılavuzlar sayesinde pek çok kamu kuruluşunun stratejik planlama uygulamasına geçmesi sağlanmıştır (sp.gov.tr, 2010). Çalışmamızın evrenini oluşturan belediyelere, 5018 sayılı kanun yanı sıra 5393 sayılı belediye ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanun'ları ile nüfusu 50.000'in üzerinde olan tüm belediyelere stratejik planlama yapma zorunluluğu getirilmiştir (DPT, 2006).

5393 sayılı Belediye kanununda belediye meclisinin bir görevi olarak, "stratejik plan ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerini ve personelin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek" tanımı yer almaktadır. Yine encümenin görev ve yetkileri arasında da "stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine bildirmek" yer almaktadır. Belediye başkanının görevi ise "belediyeyi stratejik plana uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun bütçeyi, belediye faaliyetlerini ve personelin performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak" olarak tanımlanmaktadır (13.07.2005 tarih, 25874 sayılı T.C. Resmi Gazete). Yine Büyükşehir Belediyesi Kanunda da stratejik planlama, büyükşehir belediyesinin görev ve sorumlulukları arasında yer almakta, büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri arasında sayılmaktadır (23.07.2004 tarih, 25531 sayılı T.C. Resmi Gazete).

3. Stratejik Planlama Farkındalığı

Stratejik planlama sürecinin doğru ve etkili bir biçimde işleyebilmesi için, bu olgunun öncelikle doğru algılanmasına ihtiyaç vardır. Maund'un (2003: 2) aktarımına göre algı, dünya hakkındaki bilgi edinimlerimizin ana kaynağıdır. Başka bir deyişle algı, duyuşsal uyarımların anlamlı deneyimlere çevrilme süreci olarak tanımlanmaktadır. Yani algı, çevreden gelen uyarımları yorumlama, onları anlamlı hale getirme işlemidir (Morgan, 1981). Duyumlar sonucu ortaya çıkan algılar, kişinin eski yaşantısına ve bilgilerine göre şekil alırlar. Bir kişi, bir nesne ya da bir olaya ait ne kadar duyuma sahipse, o nesne ya da olayı o kadar doğru ve kolay algılar. Algının ve algılama sürecinin bütün tutum ve davranışlarımıza zemin hazırlayan yapısı, felsefe ve psikoloji bilimlerinin yanı

sıra insanı konu alan diğer bilim dallarınca da kullanılmasına neden olmuştur. Yönetim bilimleri açısından da önem arz eden algının, örgütsel davranış, örgüt psikolojisi ve pazarlama alanlarında da sıklıkla kullanıldığı görülmektedir (Heaton, 1977; Leontiades ve Tezel 1980; Schermerhorn vd., 2000; Lehman vd., 2004; Osland vd., 2007; Shondrick ve Lord, 2010). Bir yönetim bilimci olan Eren (2010: 69) algılamayı “insanların çeşitli duyuları (görme, işitme, koklama, dokunma ve tatma) yardımıyla çevrelerinden elde ettikleri bilgileri bir araya getirip organize ederek kendileri için anlama ya da yoruma kavuşturmalarına ilişkin süreçler” olarak tanımlamaktadır.

Algılama yolu ile bireyler, çevrelerindeki ilgi duydukları olguları seçerler. Bazı bilgiler dikkatlerini çekerken bazı bilgilere karşı isteksiz ve ilgisiz davranabilirler. Bu durum, bireylerin farklı kişiliklere, ihtiyaçlara, değerlere, inançlara ve tecrübelere sahip olmalarından kaynaklanmaktadır. Yani, farklı bireyler olayları farklı algırlar, bilgileri gruplama, işleme ve anlama kavuşturmada farklılıklar gösterirler (Baron ve Greenberg, 1990; Eren, 2010). Bireylerin çevreden aldıkları bilgiler algılama süreci ile birlikte, olaylar ve olgularla ilgili bir takım kuramlara, varsayımlara, sabit fikirlere, tutum ve davranışlara neden olur. Ancak bu varsayım, kuram, kanaat ve fikirler zamanla değişiklik gösterebilir. Algılamanın sürecinin sürekli oluşu sayesinde bireyler, öğrendikleri yeni bilgilerle yeni algılamalar oluştururlar (Eren, 2010). Algı, davranış ve anlama zaman içerisinde dinamik bir etkileşim halinde devam eder (Shondrick ve Lord, 2010).

Algı, bilgi ile birleştiğinde bireylerde o olgu ile ilgili bir farkındalık oluşmasına neden olacaktır. İşte stratejik planlama konusunda da her kademedeki çalışanın algısı, bilgi düzeyi ve dolayısı ile farkındalığı, hem planın hem de planlama sürecinin benimsenmesine ve kabul edilmesine sonuç olarak da amaçlanan başarıya ulaşmasına olanak sağlayacaktır.

4. Yöntem

Çalışmanın amacına uygun bir ölçek geliştirebilmek için, öncelikle yazında yer alan, bu konu ile ilgili çalışmalar incelenmiştir. Obeng ve Ugboro (2008), Aksoy (2006) ve DPT (2006) yayınlarında yer alan sorular değerlendirmeye alınmıştır. Stratejik planlama algısı, stratejik planlama süreci ve uygulama esasları ve stratejik planlama bilgi düzeyi olarak gruplandırabileceğimiz sorular bir araya getirilerek, beşli Likert biçiminde sıralanmıştır. İngilizce sorular Türkçe'ye çevrilmiş, uzman kişilerce orijinal metni karşılayacak şekilde getirilmiş ve son olarak da belediyelere uyarlanmıştır.

Çalışmanın evreni, Ankara ilinde yer alan ve nüfusu 50.000'in üzerinde, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanunu gereği stratejik planlama yapma zorunluluğu olan Ankara Büyükşehir, Mamak, Keçiören, Altındağ, Yenimahalle, Çankaya, Polatlı, Etimesgut ve Gölbaşı belediyelerinden

oluşmaktadır. Örnekleme ise, bahsi geçen belediyelerde stratejik planlama konusunda bilgi sahibi olan, bizzat planlama çalışmalarına katılan ya da planlama aşamasında kendisinden bu konuda bilgi talep edilen yönetici ve personelden oluşmaktadır. Çalışmanın tasarımı aşamasında tüm belediye çalışanlarına bu ölçeğin uygulanması amaçlanmıştır. Ancak uygulama aşamasında konu hakkında bilgi ya da sorumluluk sahibi olmayan bireylerin soruları yanıtlamaktan kaçındığı gözlemlenmiştir. Bu sebeple ölçek bu konuda bilgi sahibi olan, stratejik planlama çalışmalarında görev alan ya da sorumlu olan çalışanlara uygulanmıştır. Örneklem kapsamında toplamda 350 çalışana anket verilmiştir ancak 266 yanıt değerlendirilmeye alınmıştır. Belediyelerden gelen yanıtlar, anket uygulanan çalışanların betimleyici istatistik sonuçları Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1. Betimleyici İstatistikler

Değişken	Kategori	Toplam	%
Cinsiyet	Kadın	52	19,5
	Erkek	204	76,7
Yaş	21-25	23	8,6
	26-31	60	22,6
	32-36	44	16,5
	41-...	133	50
Eğitim Durumu	İlkokul	1	0,4
	Ortaokul	4	1,5
	Lise	92	34,6
	Ön Lisans	39	14,7
	Lisans	110	41,7
	Yüksek Lisans	11	4,1
Pozisyon	Personel	196	73,7
	Yönetici	40	15
Belediye	1	25	9,4
	2	16	6
	3	13	4,9
	4	10	3,8
	5	17	6,4
	6	15	5,6
	7	14	5,3
	8	3	1,1
	9	153	57,5

Stratejik planlama algısı, stratejik planlama süreci ve uygulama esasları ve stratejik planlama bilgi düzeyi olarak gruplandırılan sorular, keşfedici faktör analizi ile test edilerek soru gruplarının içeriği düzenlenmiş ve güvenilirliği sağlanmıştır. Faktör analizi için yeterli örneklem sayısına ulaşıldığında ön analiz çalışmaları başlamıştır. 60 örnekleme KMO ve Barlett testi yapılarak faktör analizi için uygun olduğu görülmüştür.

Stratejik planlama algısı ölçmek üzere 11 soru bir araya getirilmiştir. Bu soru grubuyla belediye çalışanlarına stratejik planlama çalışmalarının ne anlam ifade ettiği, amacının ne olduğu, kuruma ne gibi faydalar kazandıracak konuları sorgulanmış, stratejik planlama konusundaki genel kanı tespit edilmek istenmiştir. Stratejik planlama süreci ve uygulama esasları ise 13 sorudan oluşmaktadır. Bu sorularla, belediye çalışanlarının stratejik planlamanın işleyişi ve uygulama süreci konusundaki bilgileri test edilerek, çalışanların kendi belediyelerindeki stratejik planlama süreçleri sorgulanmıştır. Stratejik planlama bilgi düzeyi ise 7 sorudan oluşmaktadır. Bu soruların amacı ise, çalışanların kendi belediyeleri içerisindeki stratejik planlama çalışmaları hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarının ortaya çıkarılmasıdır. Bu 3 soru grubu ile belediyelerde genel anlamda çalışanların stratejik planlama farkındalığı tespit edilmek istenmiştir. Bu soru grupları kısaca *algı*, *süreç* ve *bilgi* olarak ölçekte yer almıştır.

5. Bulgular

Ön çalışma için belirlenen 60 örnekleme, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. KMO ve Barlett testine göre 60 örneklemin faktör analizi için uygun olduğu görülmüştür. Buna göre KMO örnekleme uygunluğu .702, Barlett testi ise anlamlı çıkmıştır ($p < .05$). Bu 3 grup, toplamda 31 sorudan oluşan ölçeğin faktör analizi sonuçlarına göre ölçek 8 faktörlü çıkmıştır ve yapının açıkladığı varyans % 77,163'dür. Bu faktör yapısı önerdiğimiz 3 boyutlu yapıdan oldukça uzaktır. Bu nedenle analiz 3 boyutta sınırlandırılarak tekrarlanmıştır. Bunun sonucunda karşımıza toplam varyansı % 53,111 olan, faktör yük değerleri 0.848 ile 0.409 arasında değişen bir yapı çıkmıştır. Faktör döndürme sonrasında *Algı* sorularının 11. soru hariç tek faktör altında, *Süreç* sorularından S2, S3, S4, S5, S11 ve S12 sorularının bir faktör altında, *Bilgi* soruları ile geri kalan *Süreç* sorularının da tek faktör altında toplandığı görülmüştür. *Algı* grubunda yer alan sorulardan sadece 11. sorunun başka bir faktör altında yer alması nedeniyle ölçekten çıkarılması uygun bulunmuştur. *Süreç* grubunun 1. maddesi üç faktörde yakın yük değerleri vermesi nedeniyle ölçekten çıkarılmıştır. Bu soruların ölçekten çıkarılmasının ardından faktör analizi tekrarlanmıştır. Yeni faktör analizine ait grupların madde

sıralaması, faktör yük değerleri ve faktör ortak varyansları Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2. Bilgi, Algı, Süreç Gruplarının Keşfedici Faktör Analizi Sonuçları

	Madde	Faktör Yükü	Ortak Varyans
Faktör 1: BILGI	B4: Vizyon, amaç ve hedeflere ulaşmak için plan ve programlar yapılmıştır.	0,824	21,12
	B1: Belediyemizin misyon ve vizyonu hakkında bilgi sahibiyim.	0,778	
	B3: Belediyemiz için etkili bir vizyon belirlenmiştir.	0,735	
	B7: Belediyemiz için belirlenen stratejileri benimsiyorum.	0,697	
	S7: Stratejik planlama sürecinde belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmak için gerekli teknik altyapı (bilgisayar, projeksiyon vb.) göz önüne alınmıştır.	0,664	
	B5: Plan ve hedeflerine ulaşmak için personeli yetiştirme ve geliştirme stratejileri belirlenmiştir.	0,652	
	B6: Stratejik plan hazırlık sürecinde, mevcut personelin ihtiyaç ve beklentileri dikkate alınmıştır.	0,639	
	B2:Belediyemizin genel stratejik plan ve hedefleri ile ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibiyim.	0,635	
	S10: Stratejik planlama, belediyemizde ciddiyetle uygulanan bir faaliyettir.	0,615	
	S13: Belediyemizde stratejik planlama konusu haddinden fazla ağırdan alınmaktadır.	0,603	
	S6: Belirlenen amaç ve hedeflere ulaşma düzeyimiz periyodik olarak izlenmekte ve düzeltici tedbirler alınmaktadır.	0,561	
Faktör 2: ALGI	A3: Stratejik planlama çalışmaları güçlü yönlerimizi tam anlamıyla değerlendirmemize yardım eder.	0,828	19,528
	A7: Stratejik planlama, orta ve uzun vadeli amaçlarımızı gerçekleştirmemize yardım eden güvenilir bir araçtır.	0,823	
	A6: Stratejik planlama faaliyetleri, bize fayda sağlayacak uzun vadeli amaçların geliştirilmesine yardım eder.	0,759	
	A4: Stratejik planlama zayıf yönlerimizi tam anlamıyla belirlememizi sağlar.	0,715	
	A8: Stratejik planlama çalışmaları beklenmedik sıkıntı yaratacak olaylardan kaçınmamıza yardım eder.	0,711	
	A5: Stratejik planlama, önceliklerimizin belirlenmesine yardım eder.	0,679	
	A1: Stratejik planlama çalışmaları belediyemiz için açık görev tanımlamaları yapmamıza yardım eder.	0,658	
	A9: Stratejik planlama hizmet sunduğumuz halkın gelecekteki belediye hizmetleri ihtiyaçlarını tahmin etmemizde bize yardım	0,595	

	eder.		
	A2: Stratejik planlama süreci gelecekteki büyük tehditleri öngörmemize yardım eder.	0,586	
	A10: Stratejik planlama hizmet sunduğumuz halkın taleplerine tam anlamıyla cevap verebilmemiz için bize yardım eder.	0,499	
Faktör 3: SÜREÇ	S11: Stratejik planlama prosedürlerimiz çalışanlarca iyi anlaşılmalıdır.	0,808	14,631
	S9: Hizmetiçi eğitim programlarımız hizmet sunulan personel sayısı açısından yeterlidir.	0,7	
	S8: Hizmetiçi eğitim programlarımız eğitim içeriği açısından yeterlidir.	0,627	
	S5: Planlama öncesinde personelin planlama sistemine yönelik eğitim ihtiyacı belirlenmiştir.	0,623	
	S2: Stratejik planımız çok yıllık planları kapsamaktadır.	0,466	
	S3: Stratejik planımızın öncelikleri her yıl değişmektedir.	0,417	
	S12: Bizim stratejik planlama sürecimiz, oldukça mekanik, katı ve rutindir.	-0,379	
	S4: Stratejik planımızın düzenli olarak gözden geçirildiği resmi bir süreç vardır.	0,374	
Toplam Varyans			55,275

Faktör 2 altında toplanan *Algı* grubu soruları daha önce tasarlandığı şekliyle kalmıştır. *Süreç* grubu sorularının Faktör 3'deki gibi 8 maddeden oluştuğu, *Bilgi* grubu sorularının ise Süreç grubu sorularından S6, S7, S10, S13 ile birlikte Faktör 2'de toplandığı görülmektedir. Bu 4 adet *Süreç* grubu maddenin bilgi düzeyini ölçmeye yönelik; örneğin, “belirlenen amaç ve hedeflere ulaşma düzeyimiz periyodik olarak izlenmekte ve düzeltici tedbirler alınmaktadır”, stratejik planlama sürecinde belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmak için gerekli altyapı göz önüne alınmıştır”, stratejik planlama belediyemizde ciddiyetle uygulanan bir faaliyettir, “belediyemizde stratejik planlama konusu haddinden fazla ağırdan alınmaktadır” sorular olduğu göz önünde bulundurularak bu alt grubun isminde her hangi bir düzenlemeye gidilmemiştir. Sorular çıkarıldıktan sonra faktör analizi yinelenmiştir ve toplam ortak varyansın % 55,278'e çıktığı görülmüştür. *Süreç* grubu sorularda madde numaralarında değişikliğe gidilmemiştir ancak *Bilgi* gurubu sorulara eklenen *Süreç* grubu soruları sırasıyla; *Süreç* 6 = *Bilgi* 8, *Süreç* 7 = *Bilgi* 9, *Süreç* 10 = *Bilgi* 10, *Süreç* 13 = *Bilgi* 11 şeklinde değiştirilmiştir.

Ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla AMOS 16.0 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Analiz sırasında, ilişkisiz, birincil seviye, ikincil seviye ve tek faktörlü modeller test edilerek Stratejik Planlama Farkındalığı Ölçeği'ne hangi modelin daha uygun olduğuna karar

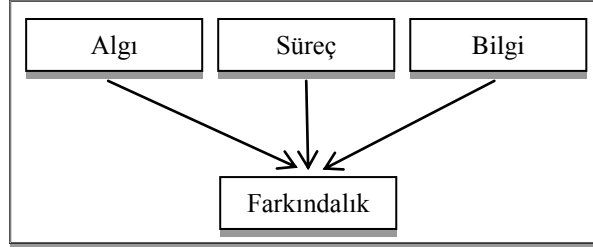
verilmeye çalışılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3’de verilmektedir. Tablo’da da görüldüğü gibi Stratejik Planlama Farkındalığı Ölçeği’ne uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ikincil seviye analiz değerleri kabul edilebilir çıkmıştır. Diğer modellere göre Ki-kare istatistik değeri en küçük olan, kabul edilebilir düzeyde değerlere sahip RMSEA, RMR ve ECVI değerlerinin en düşük, GFI, IFI, TLI ve CFI değerlerinin yüksek olduğu model ikincil seviye model olmuştur.

Tablo 3. Algı, Süreç ve Bilgi Gruplarının Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum Değerleri

Farkındalık Ölçeği	ΔX^2	sd	$\Delta X^2/sd$	RMSEA	RMR	GFI	IFI	TLI	CFI	ECVI
İlişkisiz Model	1405,6	377	3,728	0,101	0,171	0,726	0,719	0,695	0,717	5,742
Birincil Seviye	1281,1	374	3,426	0,096	0,087	0,729	0,753	0,729	0,75	5,295
İkincil Seviye	1262,7	374	3,376	0,095	0,083	0,733	0,758	0,735	0,756	5,225
Tek faktörlü	2211,9	377	5,867	0,136	0,116	0,513	0,499	0,456	0,495	8,785

İkincil seviye modele göre *Algı*, *Süreç* ve *Bilgi* grupları bir üst grup altında toplanmaktadır. Tıpkı çalışmanın başında önerdiğimiz gibi stratejik planlama algısı, sürecin kavranması ve konu hakkındaki bilgi düzeyi ile birlikte stratejik planlama farkındalığına zemin hazırlamaktadır. Model, Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Stratejik Planlama Farkındalığı Ölçeğinin Algı, Süreç ve Bilgi Grubu İle İlişkisi

Doğrulayıcı faktör analizi verileri incelendiğinde modifikasyon indeksleri *Bilgi8-Bilgi9* (faktör analizi öncesinde *Süreç6* ve *Süreç7* soruları), *Bilgi4-Bilgi2* ve *Algı9-Algı10* maddeleri için ilişkilendirme yapılabileceğini göstermektedir. Daha açık bir ifade ile “belirlenen amaç ve hedeflere ulaşma düzeyimiz periyodik olarak izlenmekte ve düzeltici tedbirler alınmaktadır maddesi ile “stratejik planlama sürecinde belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmak için gerekli teknik altyapı (bilgisayar, projeksiyon vb.) göz önüne alınmıştır” maddelerinden

biri ölçekten çıkarılabilir. Aynı şekilde “belediyemizin genel stratejik plan ve hedefleri ile ilgili yeterli düzeyde bilgi sahibiyim” maddesi ile “vizyon, amaç ve hedeflere ulaşmak için plan ve programlar yapılmıştır” maddesinden biri ölçekten çıkarılabilir. Son olarak da “stratejik planlama hizmet sunduğumuz halkın gelecekteki belediye hizmetleri ihtiyaçlarını tahmin etmemizde bize yardım eder” maddesi ile “stratejik planlama hizmet sunduğumuz halkın taleplerine tam anlamıyla cevap verebilmemiz için bize yardım eder” maddelerinden biri ölçekten çıkarılabilir.

Bu maddelerin ilişkilendirme sonrası uyum değerleri Tablo 4’deki gibidir. Ölçeğin bu son halinin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4. Doğrulayıcı Faktör Analizinde İlişkilendirme Sonrası Uyum Değerleri

Farkındalık Ölçeği	ΔX^2	sd	$\Delta X^2/sd$	RMSEA	RMR	GFI	IFI	TLI	CFI	ECVI
İkincil Seviye	1149,8	371	3,099	0,089	0,084	0,758	0,788	0,766	0,786	4,822

6. Sonuç

Bu çalışmada, belediye çalışanları için Stratejik Planlama Farkındalığı Ölçeği’nin geliştirilmesi ve güvenilirlik geçerlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla ilk etapta faktör analizine uygun örneklem sayısı yakalanarak (n=60) keşfedici faktör analizi uygulanmış ve ölçeğin güvenilirliği sağlanmıştır. Yine keşfedici faktör analizi ile *Algı*, *Süreç* ve *Bilgi* grupları altında sıralanan maddelerin, gruplarına uygunlukları test edilmiştir. Bunun sonucunda bazı soruların ölçekten çıkarılması, bazı soruların da gruplarının değiştirilmesi uygun bulunmuştur. Ölçek, ana örnekleme uygulanarak doğrulayıcı faktör analizi yardımıyla faktör durumlarının doğrulanmasına çalışılmıştır. *Algı*, *Süreç* ve *Bilgi* gruplarının kendi aralarındaki nedensellik ilişkilerini de görebilmek amacıyla model analizleri yapılmış, Bu üç alt grubun farkındalık gibi bir üst grup altında toplanabileceği görülmüştür. Yine model analizi sonrasında ölçekte birbirleri yerine kullanılacak sorular belirlenmiş, bu işlem sonucunda ortaya çıkan uyum değerleri tablo halinde sunulmuştur. Beşli Likert tipinde hazırlanan 9 belediyeden toplam 266 çalışan üzerinde test edilen Stratejik Planlama Farkındalığı Ölçeği’nin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

Bu çalışmanın sonuçları, elde edilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Bu ölçeğin belediyelerde ve diğer kamu kuruluşlarında stratejik planlama konusunda çalışma yapmak isteyen araştırmacılar tarafından kullanılabilmesi düşünülmektedir. Ölçeğin farklı

kamu kurumlarında da uygulanmasına ihtiyaç vardır. Bu şekilde ölçek geliştirilebilecektir.

Stratejik planlama, örgütlere belirsiz koşullara adapte olmalarını kolaylaştıracak, örgüt içindeki işleyişi iyileştirecek bir anlayış sunar. Stratejik planlamanın amacına uygun olarak yapılabilmesi, uygulanması ve dolayısıyla başarı getirebilmesi için öncelikle örgüt içerisinde üst yönetimden, planlama takımına ve çalışanlara kadar sürecin doğru algılanması gerekmektedir. Algı ile birlikte süreç, uygulama ve işleyişle ilgili bilgi çalışanlara kazandırıldığı takdirde, yani stratejik planlama konusunda bir farkındalık yaratıldığı takdirde bu yönetim aracından beklenen başarı sağlanabilecektir. Stratejik Planlama Farkındalığı Ölçeği ile kamu kurumlarında her kademedeki çalışanın konu ile ilgili farkındalığını ölçerek, bu farkındalığı geliştirecek önlemler alınmasının mümkün olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aksoy, S. (2006), *Stratejik Planlama Çalışmalarının Çalışanlara Yansımaları: Hacettepe Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Andrews, K.R. (1971), *The Concept of Corporate Strategy*, Irwin, Homewood.
- Ansoff, H. I. (1965), *Corporate strategy*, New York: McGraw-Hill.
- Baron, R.A., Greenberg, J. (1990), *Behaviour in Organizations: Understanding and Managing the Human Side of Work*, 3. Baskı, Needham Heights, MA: Allyn and Bacon, A Division of Simon & Schuster, Inc.
- Bryson, H.M. (1988), "A Strategic Planning Process for Public and Non-profit Organizations", *Long Range Planning*, 21(1): 73-81.
- Bryson, H.M. (1995), *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations: A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement*, Revised Edition, Jossey-Bass Publishers, San Francisco.
- Chandler, D. (1962), *Strategy and structure: chapters in the history of the American industrial enterprise*, Cambridge, MA: MIT Press.
- DPT (2006), *Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu*, 2. Sürüm, Haziran.
- Eren, E. (2010), *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, 12. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- Grewe, T., Marshall, J.-O'Toole, D.E. (1989), "Participative Planning for a Public Service", *Long Range Planning*, 22(1): 110-117.
- Hamel, G., Prahalad, C.K. (1993), "Strategy as stretch and leverage", *Harvard Business Review*, March/April: 75-84.
- Heaton, Herbert (1977), *Productivity in Service Organizations: Organizing for People*, New York: McGraw-Hill Book Co.

- Lehman, D.R.-Chiu, C.,-Schaller, M. (2004), "Psychology and Culture", *Annu. Rev. Psychol.*, 55: 689-714.
- Leontiades, M., Tezel, A. (1980), "Planning Perceptions and Planning Results", *Strategic Management Journal*, 1: 65-75.
- Maud, B. (2003), *Perception*, Acumen Publishing Limited, Chesham, Bucks.
- Mintzberg, H. (1978), "Patterns in strategy formulation", *Management Science*, 24(9):34-938.
- Mintzberg, H. (1990), "Strategy formation: schools of thought", J.W. Fredericson (Der.), *Perspectives on strategic management*: 105-235. London: Harper Business.
- Morgan, C.T. (1981), *Psikolojiye Giriş Ders Kitabı* (Çev. Sirel Karakaş), Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları, 1, Ankara.
- Obeng, K., Ugboro, I. (2008), "Effective strategic planning in public transit systems", *Transportation Research Part E* 44, 420-439.
- Osland, J.S., Kolb, D.A., Rubin, I.M., Turner, M.E. (2007), *Organizational Behavior An Experimental Approach*, 8. Baskı, Pearson Education, Inc.
- Porter, M.E. (1981), "The contributions of industrial organization to strategic management", *Academy of Management Review*, 6(4): 609-620.
- Porter, M.E. (1991), "Towards a dynamic theory of strategy", *Strategic Management Journal*, 12: 95-117.
- Powell, T.C. (2001), "Competitive advantage: logical and philosophical considerations", *Strategic Management Journal*, 22(9): 875-888.
- Schermerhorn, J.R., Hunt, J.G., Osborn, R.N. (2000), *Organizational Behavior*, 7. Baskı, John Wiley & Sons, Inc.
- Shondrick, S.J., Lord, R.G. (2010), "Implicit Leadership and Followership Theories: Dynamic Structures for Leadership Perceptions, Memory, and Leader-Follower Processes", G.P. Hodgkinson-J.K. Ford (Ed.) *International Review of Industrial and Organizational Psychology*, 2010 Volume 25. Wiley-Blackwell, A John Wiley & Sons, Ltd. Publication.
- <http://www.sp.gov.tr/tr/html/16/Hakkimizda/>, 07.06.2010.
- 5216 No.lu Büyükşehir Belediyesi Kanunu (10.07.2004), *T.C. Resmi Gazete*, 25531, 23.07.2004.
- 5393 No.lu Belediye Kanunu (03.07.2005), *T.C. Resmi Gazete*, 25874, 13.07.2005.